

ÖĞRETMENLERİN FATİH PROJESİNDEN BEKLENTİLERİ İLE PROJE HAKKINDAKİ ÖNERİLERİNİN İNCELENMESİ¹

Cihat YAŞAROĞLU²

Geliş:08.06.2017 Kabul:02.04.2018

DOI: 10.29029/busbed.319859

Öz

Bu çalışma öğretmen görüşlerine göre, pilot uygulaması yapılmakta olan FATİH (Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) projesinden beklentiler, bu beklentilerin gerçekleşme düzeyi, ile proje hakkındaki önerilerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olan olgubilim deseni kullanılmıştır. Veri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından literatür taraması sonucu hazırlanan görüşme formu kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan ölçüt örnekleme yöntemi kullanılarak; bilişim teknolojileri kullanımında bilişime yakınlık durumuna göre 5 öğretmen seçilmiştir. Öğretmenler ile yapılan görüşmelerden elde edilen görüşme notları ve ses kayıtları bilgisayar ortamına aktarılarak görüşme verileri elde edilmiştir. Veriler içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Yapılan analizler sonucunda toplam iki tema belirlenmiş; bu temalar, kategorileri ve varsa alt kategoriler, kodlar da belirtilerek sunulmuş, her bir kodun karşısında da bildirilen görüşlerden doğrudan alıntılar yapılmıştır. Öğretmenlerin bazılarının beklentilerinin karşılandığı, bazılarının ise karşılanmadığı; hizmetiçi eğitim ağırlıklı öneriler gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: FATİH Projesi, Öğretmen Görüşü, Öğretmen Beklentileri, Öğretmen Önerileri

- 1 Bu çalışma 8-10 Haziran 2015 tarihleri arasında Ankara'da düzenlenmiş olan II. International Eurasian Educational Research Congress'te sözlü bildiri olarak sunulmuştur.
- 2 Doç. Dr. Bingöl Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, cyasaroglu@bingol.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9574-1789>.

THE INVESTIGATION OF TEACHERS' EXPECTATIONS AND RECOMMENDATIONS ON FATİH PROJECT

Abstract

The qualitative research was conducted in this research. Qualitative research is a type of research in which the researcher studies a problem by exploration of phenomenon. Different approaches for conducting research studies have developed over the time. The phenomenology design was selected for this study. The participants in this study were teachers that serve in pilot implementation schools. The participants were selected by purposive sampling method. The data were collected through semi-structured interview form. The data were gathered through personal interviews. Obtained interview records analysed with content analyse. As a result of the analyses made, two themes were determined; these themes, categories and subcategories, if any, are presented by specifying the codes, and direct citations are made from the opinions reported against each code. The expectations of some of the teachers are welcomed, others are not; the results of such suggestions as intensive in-service training have been reached.

Keywords: FATİH Project, Teachers' opinions, Teachers' Expectations, Teachers' Recommendations

Giriş

Yaşam boyu bir süreç olan eğitim, her dönemde baş gösteren değişimlere kayıtsız kalmamıştır. Özellikle program geliştirme çabalarında bu değişimlerin yansıtıldığı görülmektedir. Değişimler, bir şekilde eğitime de yansımaktadır. Özellikle günümüz teknolojisindeki hızlı değişim karşısında eğitimin kayıtsız kalması da düşünülemez. Değişen teknolojilere paralel olarak geleneksel öğretim ortamları/yöntemleri de yetersiz kalmaktadır. Çünkü değişen yalnızca teknolojiler değildir. Eğitim sistemlerinin hedef kitlesi olan öğrencilerin öğrenme alışkanlıkları da hızla değişmektedir (Seferoğlu, 2015).

Çilenti'ye göre öğretmenin öğreteceği şeylerle ilgili hedef davranışları öğrencilerine kazandırabilmesi için uygun çevreyi oluşturabilmesi ve öğrencileriyle gerekli iletişimi kurabilmesi önemlidir (Akt.: Bayram, 2006). Ayrıca, öğretmen dersi planlarken uygun öğretim araçları ve materyalleri kullanmayı da planlamalıdır. Öğretim materyalleri, işitsel, görsel, görsel-işitsel, etkileşimli öğretim araçlarını kapsamaktadır. Bu tür araç ve gereçler, dersin hedefine ulaşma noktasında kolaylık sağlamaktadır (Gözütok, 2006).

Günümüzde hızla yayılmakta olan bilgisayar kullanımı, isteyen her bireyin kendi evinden dünyanın her ayrındaki istediği açık bilgiye ulaşacağı bir konuma

gelmiştir. Bilgisayarın pek çok amaçlarından birkaç tanesi eğitim ortamını doğrudan ilgilendirmektedir. Örneğin öğrenme ve öğretme etkinlikleri bilgisayar ile desteklenmektedir (Aşkar & Altun, 2006). Öyleyse günümüz teknolojisinin bir şekilde eğitim ortamında da etkin bir şekilde kullanımı gerekli hale gelmektedir. Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) Projesi, eğitim teknolojisinin etkin kullanıldığı bir proje olarak belirtilebilir.

Eğitimde FATİH Projesi, öğrencilerin en iyi eğitime kavuşması, en kaliteli eğitim içeriklerine ulaşması ve eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması için MEB tarafından tasarlanmıştır. Temelde bu proje, okullardaki teknolojiyi iyileştirmek amacıyla bilişim teknolojileri araçlarının öğrenme-öğretme sürecinde daha fazla duyu organına hitap edilecek şekilde, derslerde etkin kullanımı için başlatılmıştır. Ayrıca öğrenci okul dışında da öğrenme sürecine devam edebilecek ya da pekiştirebilecektir. FATİH Projesi ile öğrenci, bulunduğu ortamdan bağımsız olarak ders notlarına, ders içi projelere ve öğretmen tarafından verilen ödevlere ulaşabilmekte, ürettiği bilgileri öğretmeni ve diğer arkadaşları ile paylaşabilmekte ve ayrıca EBA ile yardımcı dokümanlarla öğrendiği konuları pekiştirebilmektedir (“Eğitimde FATİH Projesi Hakkında, y.y.).

FATİH projesi, 5 yılda tamamlanması düşünülen bir uygulamadır. Proje kapsamında ilk yıl ortaöğretim kurumları, ikinci yılında il ve ilçe merkezlerindeki ilköğretim okullarının ikinci kademesi ve üçüncü yılında ise ilköğretim okullarının birinci kademesi ile okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanması planlanmaktadır. Projenin beş ana bileşeni bulunmaktadır. Bu ana bileşenler (1) Donanım ve Yazılım Altyapısının Sağlanması, (2) Eğitim e-İçeriğinin Sağlanması ve Yönetilmesi, (3) Öğretim Programlarında Etkin BT Kullanımı, (4) Öğretmenlerin Hizmetiçi Eğitimi ve (5) Bilinçli, Güvenli, Yönetilebilir ve Ölçülebilir BT Kullanımı bileşenleridir. Projede, e-Dönüşüm Türkiye kapsamında üretilen ve Türkiye'nin bilgi toplumu olma sürecindeki eylemleri tanımlayan çeşitli raporlarda yer alan hedefler doğrultusunda 2013 yılı sonuna kadar dersliklere BT araçları sağlanarak, BT destekli öğretimin gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır (“Fatih Projesi”, y.y.).

Projenin bileşenlerine bakıldığında altyapı, e-içerik, öğretim programlarına bütünleşmiş, öğretimde bilişim teknolojilerinin etkin, verimli, bilinçli ve güvenli bir şekilde kullanımı ile öğretmenlerin bilgilendirilmesi boyutlarının olduğunu görmekteyiz. Bazı boyutlar proje kapsamında bakanlık tarafından karşılanırken, bazı boyutlarda ise teknolojinin kullanımı ile alakalı boyutlar olarak öğrenme-öğretme sürecinde öğretmen – öğrenci etkileşimine baktığı görülmektedir.

Dünyanın çeşitli ülkelerinde farklı isimlerle FATİH Projesi'ne benzer projeler uygulamaya konulmuştur. Örneğin ABD'de orta dereceli okullardaki öğretmen ve öğrencilere dizüstü bilgisayar dağıtımı; Portekiz'de Macellan (Magalhaes) adıyla ilköğretim öğrencilerine yönelik 480.000 dizüstü bilgisayar dağıtımını kapsayan

proje; Tayland’da, “Her Çocuğa Bir Tablet Bilgisayar” adlı projeye toplamda 1.000.000 öğrenciye internet bağlantısı olan tablet dağıtmayı amaçlayan proje; Güney Kore “Akıllı Eğitim” projesi adı altında 7.5 milyon ilköğretim ve ortaöğretim öğrencisine tablet dağıtılmasını ve e-ders kitaplarının geliştirilmesini amaçlayan proje; İsviçre’de 1250 ilköğretim öğrencisi ve öğretmenine dağıtılan tabletleri içeren projeler sayılabilir (Pamuk, Çakır, Ergun, Yılmaz, & Ayas, 2013).

Fatih Projesi hakkında farklı çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalar (Akbaba Altun, Avcı Yüksel, & Ergün, 2015; Dağhan, Nuhoglu Kibar, Akkoyunlu, & Atanur Baskan, 2015; Gamze Isci & Besir Demir, 2015; Aktaş, Gökoğlu, Turgut, & Karal, 2014; Banoğlu, Madenoğlu, Uysal, & Dede, 2014; Günbayı & Yörük, 2014; Özkan & Deniz, 2014; Çiftçi, Taşkaya, & Alemdar, 2013; Kurt, Kuzu, Dursun, Güllüpnar, & Gültekin, 2013; Selda & Yılmaz, 2013; Pamuk, Çakır, Ergun, Yılmaz, & Ayas, 2013; Tosun, Samancı, Sezgin, & Öner, 2013; Akıncı, Kurtoğlu, & Seferoğlu, 2012; Kayaduman, Sarıkaya, & Seferoğlu, 2011) incelendiğinde daha çok pilot uygulamalarda karşılaşılan sorunlar, projenin güçlü ve zayıf yanlarını ele almaktadırlar. Yapılan incelemede, öğretmenlerin beklentileri üzerine yapılmış çalışmalara rastlanmamıştır. Öğretmenlerin beklentileri, aynı zamanda dev bir bütçe ile yönetilen projeye ilişkin tutumu belirleyeceği için önem arz etmektedir.

Amaç ve Önem

Bu çalışmada öğretmenlerin, pilot uygulaması yapılmakta olan FATİH (Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) projesinden ne beklediklerini ve proje hakkındaki önerilerini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla katılımcılara aşağıdaki sorular yöneltilmiştir:

1. Fatih Projesi başlamadan önce beklentileriniz nelerdi, şu anda beklentileriniz karşılık buldu mu? Neden?
2. Fatih Projesinin daha iyi yürütülmesi için neler önerirsiniz, tavsiyeleriniz nelerdir?

Bu araştırmadan elde edilecek olan bulguların, FATİH projesi ile ilgili güncelleme ve değişikliklerde faydalı olacağı, konu alanına, araştırmacılara ve konu ile ilgilenenlere faydalı olacağı umulmaktadır.

Yöntem

Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma, “bir olgunun açıklamasını gerekli kılan problemde yola çıkan, katılımcıların görüşlerine bağlı, geniş ve genel soruların sorulduğu, veri kaynağı olarak çoğu zaman uzun metinlerden oluşan, elde edilen bu verileri temaları ortaya koymak için analiz edi-

len, sübjektif ve yansıtıcı bir tarzda gerçekleştirilen” araştırmalardır (Plano Clark & Creswell, 2014).

Sosyal bilimler alanlarındaki kavramlardan, ilkeler ve yaklaşımlardan etkilenen nitel araştırma desenleri farklı yaklaşım ve gelenekleri yansıtır. Nitel araştırma deseni, sistematik, sınırları ve aşamaları açık seçik belli olan bir süreci çağrıştır (Yıldırım & şimşek, 2011). Bu çalışmada da nitel araştırma desenlerinden olan olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Bu desen, farkında olduğumuz ancak derinlemesine bilgi sahibi olmadığımız olgular üzerine odaklanır (Yıldırım & şimşek, 2011). Öğretmenlerin FATİH projesi hakkında sahip oldukları bilgileri derinlemesine öğrenebilmek adına bu desen tercih edilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini 2012 – 2013 eğitim öğretim yılında Bingöl il merkezinde FATİH projesinin pilot uygulamasının yapıldığı okullarda görev yapmakta olan öğretmenler oluşturmaktadır. Öğretmen sayısının fazla olması dikkate alınarak örneklem alma yoluna gidilmiş ve amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu örnekleme yöntemindeki temel anlayış, önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır (Yıldırım & şimşek, 2011). İl eğitmeni ve il formatörünün öğretmenlerin bilişim konusunda yeterlikleri ile ilgili değerlendirmeleri belirlenmiş ve bu değerlendirmeler ölçüt olarak kullanılmıştır. Buna göre bilişim teknolojileri kullanımında bilişime yakınlığına göre 5 öğretmen seçilmiştir. Araştırmaya katılan her bir öğretmen bir analiz birimi olarak düşünölmüştür. Örnekleme grubunun kişisel özellikleri Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Katılımcı Grubun Özellikleri

Katılımcılar	Cinsiyet	Branş	Kıdem (Yıl)
Ö1	Erkek	Coğrafya	6
Ö2	Kadın	Matematik	5.5
Ö3	Erkek	Coğrafya	10
Ö4	Erkek	Sınıf Öğrt.	33
Ö5	Erkek	Sınıf Öğrt.	8

Veri Toplama Aracı

Ölçme aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen ve 2 açık uçlu sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde öğretmenler ile ilgili kişisel bilgiler, ikin-

ci bölümde ise FATİH Projesinin işleyişi ile ilgili sorular yer almaktadır. Taslak görüşme formunun hazırlanmasında literatür taraması yapılmış ve formatör öğretmen olarak görev yapan iki konu alanı uzmanının görüşüne başvurulmuştur. Uzman görüşleri dikkate alınarak gerekli düzenlemeler yapılmış ve forma son hali verilmiştir.

Nitel araştırmalardaki güvenilirlik daha çok sürecin aşamalarının, başka bir araştırmacı tarafından takip edilip yeni çalışma yapılabilecek şekilde açık olması ile açıklanabilir. Ayrıca iç güvenilirlik için geliştirilen kimi stratejilerden de anlaşılacağı üzere, verilerin doğrudan ve yorumsuz bir şekilde sunulması da güvenilirlik için bir önlem olabilir (Yıldırım & Şimşek, 2011). Bu husus dikkate alınarak, katılımcılara ait görüşler tabloda doğrudan verilmiş, yorumları ise sonra yapılmıştır.

Verilerin Toplanması

Olgubilim araştırmalarında başlıca veri toplama aracı görüşmedir. Olgulara ilişkin yaşantılara ve anlamları ortaya çıkarmak için yapılan görüşmeler (Yıldırım & Şimşek, 2011), öğretmenlerin uygun gördükleri yerlerde, ses kayıt cihazına izin verip vermedikleri sorularak, izin verenler için ses kayıt cihazına kaydedilmiş, ses kaydına izin vermeyen katılımcıların ise görüşmede ifade ettikleri düşünceleri not edilmiştir. Görüşmeler yaklaşık olarak 30 ile 55 dakika zaman aralıklarında yapılmıştır. Elde edilen görüşme notları ve ses kayıtları bilgisayar ortamına aktarılarak görüşme verileri elde edilmiştir.

Verilerin Analizi

Olgubilim araştırmalarında veri analizi, yaşantıları ve anlamları ortaya çıkarmaya dönüktür. Bu amaçla içerik analizi yapılır ve olguyu tanımlayabilecek temalar ortaya konulmaya çalışılır (Yıldırım & Şimşek, 2011). Bu çalışmada elde edilen veriler, içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Bu yöntemde göre dökümü çıkarılan veriler düzenlenerek kodlar, kodlardan kategoriler oluşturulmuş, kategorilerden temalar ve en sonunda da bu temalara dayalı olarak bulgular tanımlanmış ve yorumlanmıştır. Bu bağlamda, öğretmenlerin verdikleri cevapların dökümleri tek tek okunarak önce kodlar oluşturulmuştur. Elde edilen benzer kodlar bir araya getirilerek kategoriler ortaya çıkarılmış ve bu kategoriler ilgili tablolar altında gösterildikten sonra yorumlanması yapılmıştır.

Bulgular ve Yorumları

Bu başlık altında, araştırmadan elde edilen verilerin analizi sonucunda elde edilen temalar ile bu temalara ait alt kategorilere yer verilmiş, tablo içinde görüşmecilere ait doğrudan alıntılar yapılmıştır.

A. FATİH Projesi ile İlgili Beklentiler ve Beklentilerin Gerçekleşme Durumu İle İlgili Bulgular

Tablo.2. Beklentiler Temasına ait Bulgular

Kategori	Kod	f	İfadeler
Karşıladı	Hızlı Yayılma	2	Bir yıl içinde bu kadar yayılacağını beklemiyorduk. (Ö3)
	Verimlilik	1	... ve çok verimli olduğunu öğrendik. (Ö2)
	Ders ihtiyaçlarını karşılama	1	Ders açısından benim beklentilerimi karşıladı. (Ö3)
	İyi bir başlangıç	1	Ama şu an söyleyeyim, benim on yıl içerisinde düzeltilerek bu hale gelir diyeceğim düzeyde bir başlangıç yapıldı. (Ö1)
	Sözel derste avantaj	1	Sözel derste öğretmeni çok yükten kurtarıyor. (Ö2)
	Beklediği gibi çıkması	1	Bilgisayarın yaygınlaşması gibi bir şey bekliyordum. Ben bu kapsamda bir şey olduğunu zaten biliyordum. (Ö4)
	Kötü tanıtım	1	FATİH projesi bize iyi tanıtılmadı. Nesi var nesi yok söylenmedi. (Ö2)
	Uygulamada öğrenme	1	Biz bu projenin özelliklerini yaşayarak, uygulayarak öğrendik. Derste kullanarak öğrendik (Ö2)
Karşılamadı	Hazır içerik verilmemesi	1	Bize içeriklerin hazır verileceğini sandım bu açıdan beklentimi karşılamadı. (Ö3)
	Öğretmen – öğrenci tabletlerinin aynı olması	1	Öğretmen ve öğrenci tabletlerini aynı olması da beklentimi karşılamadı. (Ö3)
	Yavaş yayılma	1	Okullarda yayılması çok geç oldu (Ö5)
	Hazırlanmış içeriğin değerlendirilmemesi	1	Hazırladığım içerikler vardı. Onları EBA'ya yükleyemedim. Elimde kaldı. (Ö5)
	z-kitap olmaması	1	Ayrıca çok bahsedilmişti z-kitap gelecek diye. Yani şu anda öğrencilerin elindeki basılı kitapta konu ile ilgili bir fotoğraf var. (Ö1)

Öğretmenlere “Fatih Projesi başlamadan önce beklentileriniz nelerdi, şu anda beklentileriniz karşılık buldu mu?” sorusu yöneltilmiş ve öğretmenlerin bu soruya verdikleri cevaplar analiz edilmiştir. Buna göre 13 kod, 2 kategori bulunmuştur. Tablo 2’de, kod, alt kategori ve kategoriler ile öğretmenlere ait doğrudan alıntılar yer almaktadır. Öğretmenlerin belirttiği görüşler incelendiğinde, toplam 13 görüşten 9 görüşün (% 69) proje ile ilgili beklentilerinin karşılandığını ifade etmişlerdir. Olumlu görüş belirten öğretmenlerin hızlı yayılma, araç olarak sağladığı katkı, ders açısından beklentilerinin karşılandığını ifade etmişlerdir. Akbaba Altun, Avcı Yüksel, & Ergün (2015) çalışmalarında proje ile bilgiye hızlı erişimde, bilgiyi kolay güncelleme, depolama ve saklama, paylaşma, kullanma ve farklı bilgi kaynaklarına ulaşmada tablet bilgisayar kullanımının önemli olduğunu belirtmektedirler. Diğer bir çalışmada ise Aktaş ve arkadaşları (2014) öğretmenlerin Fatih projesi ile okullara ve sınıflara kazandırılacak teknolojiler ve bu teknolojilerin öğrenme ortamına getireceği faydalar ile ilgili farkındalıklarının oldukça yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Öte yandan bazı öğretmenler de beklentilerinin karşılanmadığını belirtmişlerdir. Bu öğretmenler, içeriğin yetersizliği, okullarda geç yayılması, z-çeriğe yer verilmemesi, öğretmenler tarafından hazırlanan içeriklerin EBA'ya yüklenemesi gibi hususlardan dolayı beklentilerinin karşılanmadığını söylemişlerdir. Banoğlu, Madenoğlu, Uysal ve Dede (2014) çalışmalarında projenin tanıtımının geç gerçekleştirilmiş olduğu sonucuna varmışlardır.

Bu araştırmanın bulgusu ile benzer araştırma bulguları karşılaştırıldığında, öğretmenlerin FATİH Projesi ile ilgili beklentilerinin yüksek olduğu ve bu projeden beklentilerinin büyük oranda gerçekleştiğini düşündükleri söylenebilir.

B. FATİH Projesi ile İlgili Öneriler İle İlgili Bulgular

Öğretmenlere ikinci olarak bu projenin daha iyi yürütülmesi için ne tür önerilerinin olduğu sorulmuştur. Öğretmenlerin verdikleri cevaplara ilişkin bulgular Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. FATİH Projesi ile ilgili Öneriler Temasına İlişkin Bulgular

Kategori	Kod	f	İfadeler
Öğretmen	Tecrübeden yararlanma	1	Pilot uygulama yapılan okulda 30 öğretmen var. Bu öğretmenler diğer okullara dağıtılsa bütün öğretmenlere ulaşılmış olur zaten. (Ö5)
	Daha değerli	1	Öğretmene yeterince değer verilecek ki öğretmen projeyi daha etkili bir şekilde uygulayabilsin. (Ö1)
Öğrenci	Her an ulaşım (Teknoloji ile buluşma)	2	Tahtaları kilitlememiz yanlış. Öğrencilerden saklamamalıyız. (Ö3)
	Odak nokta	2	Eğer böyle bir proje geleceğimizi şekillendirecekse bunu gerçekten öğrenci için yapmamız gerekiyor. (Ö5)
	Fırsat eşitliği	1	Fırsatlar eşit dağıtılmalıdır. Şırnak ile İstanbul aynı olsun ama il içinde de fırsatlar aynı olsun. (Ö3)

Bilgilendirme - Eğitim	İçerik geliştirme semineri	2	Henüz biz daha konularla ilgili hazırlığımız evde yapıp da getiremiyoruz. Yani belki de bu konuda bakanlığın öğretmenlere yardımcı olması lazım. (Ö1)
	Üniversite eğitimi	1	Üniversitede aldığımız eğitim fatih projesini kapsayacak şekilde değil, aksine ileride böyle bir teknoloji olabilir bile de bir düşünce bile yoktu. (Ö1)
	Herkese tanıtılmalı	3	Bence öğretmenler de öğrenciler de veliler de henüz fatih projesinin bu ülkeyi ne kadar ileri seviyeye sıçrattığının ya da sıçratabileceğinin farkında değiller. (Ö1)
	Eğlence amaçlı olmadığı anlatılmalı	1	Akıllı tahta ile TV birbirinden ayrılmalı, birbirine karıştırılmamalıdır. Tv eğlence amaçlı, Etkileşimli tahta ise bilgi verme amaçlıdır. (Ö3)
	Daha verimli seminerler	2	Eğitim seminerleri daha verimli olarak işlenebilir. (Ö3)
	Güncellemeler	3	Teknoloji her geçen gün yenileniyor. Güncellik takip edilmelidir. (Ö2)
	Öğretmen adayları	1	Üniversitede aldığımız eğitim fatih projesini kapsayacak şekilde değil, aksine ileride böyle bir teknoloji olabilir bile de bir düşünce bile yoktu.
	Bilinçli kullanım	1	Karlıvadan gelen öğrenci ilk defa tablet görüyor. Arkadaşlarına da soramıyor. Çevresinden görerek öğrenmeye çalışıyor. Öğrencilere de seminer verilmelidir. Nasıl kullanılacağı ve hangi sitelere neden giremeyeceği anlatılmalıdır. (Ö3)
	Bilgilendirici rehberlik	1	Ayda bir gelip öğretmenlere bilgilendirme seminerleri verilmelidir. (Ö5)
İçerik	Daha fazla olmalı	2	Daha fazla materyal sağlanabilir. (Ö2)
	Oyunlaştırılmalı	1	(İçerik) Oyunlaştırılabilir (Ö5)
	Dramatize edilmeli	1	(İçerik) dramatize edilebilir. (Ö5)
	Zenginleştirilmeli	2	Yani yine aynı konudur orda gerekli açıklamalar vardır, öğrenmeyi güçlendirecek bir şekilde belki bir animasyon ya da bir video görüntüsü olacaktır. (Ö1)
Destek	Havuz oluşturmali	1	Öğretmenler tarafından yapılan çalışmalar bakanlıkta bir havuza atılabilir. (Ö5)
	Ekran koruyucu	1	Göz rahatsızlıklarını önlemek için etkileşimli ekranlara koruyucu takılabilir.(Ö2)
	Kısıtlama ayarları	2	Sadece uygunsuz içeriğe kısıtlama getirilebilir. Youtube açılmıyor. Rehberlik dersinde görselleri görmek istiyorum ama açılmıyor.(Ö2)
Tablet	Eleman	2	Yetkili ve kalifiye eleman bu konuda yetiştirilmesi gerekiyor. (Ö1)
	Daha aktif kullanım	1	Öğretmen daha aktif olarak kullanılmalıdır. (Ö3)
	Daha işlevsel	2	Tabletler daha işlevsel hale getirilmelidir. Programlar yüklensin.(Ö4)
	Proje tasarlanmalı	1	öğrenci gün gelecek projelerini tablet üzerinden tasarlayacak. Animasyonlu ödevler, projeler hazırlayacaktır. (Ö3)
	Ağ paylaşımı	2	İnternet kafelerde olan ağ türü öğrenci tabletleri ile etkileşimli tahta arasında olmalıdır. (Ö5)
Öğretmene farklı	1	Öğretmen tablete yükleme yapabilmeli ama öğrencinin tabletinde sadece dersle ilgili bilgiler olmalıdır. (Ö3)	

Tablo 3 incelendiğinde, öğretmenlerin öneriler ile ilgili görüşlerine ilişkin 49 kod, 6 kategori belirlenmiştir. Önerilerin daha çok eğitim – bilgilendirme faaliyet-

leri ile ilgili olduğu görülmektedir. Bu bulgudan hareketle, projenin yürütülmesi için yeterli/verimli eğitimin verilmediği ve bu olumsuz durumun da pilot uygulamaya yansıdığı ifade edilebilir. Öğretmenler, daha çok uygulamada karşılaştıkları problemlere ilişkin önerilerde buldukları söylenebilir. Öğretmen görüşleri incelendiğinde içerik ve tablet kategorileri ile ilgili önerilerinin de yoğun olduğu tablodan anlaşılmaktadır.

Öğretmen görüşlerinin yaklaşık dörtte biri (% 37) bilgilendirme-eğitim kategorisi ile ilgili görüşlerden oluşmaktadır. Bu kategori altında, öğretmenlerin etkin bir şekilde bilgilendirilmesi ve güncel bilgilerin hizmetiçi kurslar yoluyla kendilerine aktarılması yönünde görüş bildirmişlerdir. Yine öğretmenler, bu proje kapsamında kullanılacak içerikleri geliştirmek için hizmetiçi kursların düzenlenmesi gerektiği şeklinde görüş belirtmişlerdir. Benzer bir çalışma bulgusu da Çiftçi, Taşkaya, & Alemdar'ın (2013) çalışmasında görülmektedir. Bu çalışmaya göre öğretmenler “Ciddi bir hizmetiçi kurs alınmalı” şeklinde öneride bulunmuşlardır. Benzer bir bulgu da Aktaş ve arkadaşlarının (2014) yaptığı çalışmada “etkin bir hizmet içi eğitim verilmesi” önerisi olarak karşılaşılmaktadır. Bu önerilerden hareketle, öğretmenlerin etkili bir eğitim semineri almadıkları söylenebilir. Akıncı, Kurtoğlu, & Seferoğlu (2012), proje uygulamalarının sürdürülebilir olması için ana uygulayıcılar olarak görülen öğretmenlere yönelik sürekli mesleki eğitim olanaklarının sağlanması ve onların sürece etkin olarak katılımlarının sağlanmasının çok önemli olduğunu vurgulamaktadırlar.

Ayrıca yine bu kategoride öğrencilerin etkin bir bilişim teknolojileri kullanımını konusunda bilgilendirilmeleri konusunda öneriler de yer almaktadır. Bu kapsamda öğretmenler, öğrencilerin, velilerin ve öğretmenlerin proje hakkında bilgilendirilmeleri gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir. FATİH projesinin bileşenlerinden olan “Bilinçli, Güvenli, Yönetilebilir ve Ölçülebilir BT Kullanımı” bileşeni ile örtüşen bir öneri olduğu ifade edilebilir. Tanıtım ve bilgilendirmenin velileri de kapsamı gerektiği bulgusu da yine öğretmenlerin “öneriler” temasından çıkarılabilir.

Öğretmenlerin içerik geliştirme ve içeriği zenginleştirme ile ilgili talepleri de bulgular arasında yer almaktadır. Öğretmenler kendilerine daha fazla içerik sunulması gerektiğini belirtmektedirler. Ayrıca derslerin daha eğlenceli hale getirilmesi adına, içeriklerin oyunlaştırılması, dramatize edilmesi, zenginleştirilmesi gerektiğini de önermektedirler. Yine öğretmenler, meslektaşları tarafından geliştirilen içeriklerin bir havuzda toplanması gerektiğini düşünmekte ve önermektedirler. Gamze İşçi & Beşir Demir'in çalışmalarında, (2015) öğretmen görüşlerine göre, tabletlere yüklü olan içeriklerin z-çerik olmaması bir eksiklik olarak değerlendirilmiştir. Bu öneriler de “Eğitim e-İçeriğinin Sağlanması ve Yönetilmesi” bileşeni ile ilişkilendirilebilir. Bu kategorinin bulgularından hareketle, öğretmenlerin daha zenginleştirilmiş içerik beklentisinde oldukları şeklinde yorumlanabilir. Donanım

ve yazılım kısmı ne kadar değerli olursa olsun, içeriğin projeyi daha da güçlendirdiği söylenebilir. Ancak projeye e- içerik sağlama amacıyla hazırlanan EBA veri tabanı incelendiğinde, öğretmenlerin önerilerinin bu veri tabanında karşılığının olduğu görülebilmektedir. Zira EBA incelendiğinde 27.07.2016 tarihinde 63.828 Görsel, 15.220 Video, 5.920 Ses, 2.096 Dergi, 16.174 Doküman ve 2.111 e-kitabın yer aldığı görülmektedir (“EBA”, 2016). Öğretmenlerin önerileri ile EBA veri tabanında yer alan içerikler incelenip karşılaştırıldığında, MEB’in yeterli kadar bilgilendirme yapmadığı ya da öğretmenlerin proje ile ilgili bilgileri takip etmedikleri şeklinde yorumlanabilir.

Öğretmenlerin görüşlerine göre kategoriler oluşturulduğunda, hem donanım hem de yazılım açısından bazı önlemlerin alınması gerektiği de “Destek” kategorisi altında belirtilmiştir. Bu kategori verilerine göre göz rahatsızlıklarının önüne geçebilmek adına etkileşimli ekranlara ekran koruyucu takılmalı; içerik kısıtlanması çok sıkı tutulmamalı ve özellikle video paylaşım sitelerine erişim kısıtlanmamalıdır. Kısıtlamaların, bazı derslerde gösterilmesi gereken görsellerin ya da izletilmesi istenen videoların izlenememesi ve dersin akışında aksamalara sebep oldukları belirtilmiştir.

Proje kapsamında okullarda dağıtılmakta olan tabletler ile ilgili öğretmen önerileri “Tablet” kategorisi altında belirtilmiştir. Buna göre öğretmenlerin; tabletlerin daha işlevsel ve aktif kullanılması gerektiği, tabletlere yüklenen programlar ile daha işlevsel hale getirilmesi ve öğretmenler tarafından daha aktif kullanılması gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin tabletler üzerinden projeler yapmaları gerektiği de yine öğretmenlerin önerileri arasında yer almaktadır. Başka bir öneri ise öğrenci tabletleri ile etkileşimli tahta arasında bir ağın bulunması gerektiği şeklindedir. Öğretmenlere göre bu şekilde bir paylaşım ağının, tabletlerin amaçları dışında kullanımının da önüne geçeceği düşünülebilir. Gamze İşçi ve Beşir Demir (2015), araştırmalarında öğretmenlerin tablet ile ilgili olarak sundukları problemlerde, tablet ile etkileşimli tahta arasında bağlantı bulunmamasını bir sorun olarak belirtmişlerdir. Benzer bir bulgu da Kurt ve arkadaşlarının (2013) çalışmasında yer almaktadır. Bu çalışmaya göre öğretmenler, “ders öncesi hazırlık yaparak harici belleklerine aktardıkları dosyalarını ve ders içinde etkileşimli tahtaya yazdıklarını öğrencilerin tablet bilgisayarlarına göndererek kayıt yapabilmelerinin sağlanmasını istemektedirler.”

Sonuç ve Öneriler

Pilot uygulaması yapılmakta olan FATİH Projesinden beklentiler ve proje ile ilgili önerileri incelemek amacıyla, nitel araştırma yöntemi kullanılarak, beş öğretmenlerden görüşme yoluyla elde edilen veriler analiz edilerek aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

- Proje, öğretmenlerin beklentilerini karşılamıştır. Hızlı yayılma ve derslerde somutlaştırma alanlarında proje beklentileriyle uyusmaktadır.
- Öğretmenlerin, projenin daha iyi yürütülebilmesi için sundukları öneriler, “öğretmen, öğrenci, bilgilendirme-eğitim, içerik, destek, tablet” kategorileri altında toplanmaktadır. En çok öneri bilgilendirme-eğitim kategorisi ile ilgilidir. Öğretmenler, herkesin (veli, öğretmen, öğrenci) proje hakkında bilgilendirilmesini önermektedirler.

Bu çalışmadan elde edilen bulgulardan hareketle çeşitli önerilerde bulunulabilir:

- MEB tarafından daha etkili hizmetiçi eğitim sunulmalıdır. Özellikle bu eğitimler sadece kuramsal boyutla kalmamalı, etkinliklere dayalı, uygulamalı olmalıdır.
- Öğretmenlere içerik geliştirme ile ilgili etkin kurslar verilmelidir.
- Öğretmenlere sunulan hazır içerikler daha da zenginleştirilmelidir.
- Varsa öğretmenlerin hazırladıkları e-içerikler EBA aracılığıyla değerlendirilmeli ve diğer öğretmenlerle paylaşma imkanı sunulmalıdır.
- Öğrenci ve velileri de içine alacak şekilde, proje ile ilgili bilgilendirme toplantıları yapılmalıdır. Öğrencilere, etkileşimli tahta ve tabletin bir eğlence aracı değil, öğrenme için araç olduğu vurgulanmalıdır.
- Eğitim Fakültelerinde bu projenin kullanımına yönelik dersler konulmalıdır.
- Güvenlik filtreleri tekrar gözden geçirilmeli, sadece sakıncalı görülen içerikler engellenmelidir.
- Öğretmenlerin tableti kontrol edebilecekleri bir denetim masası imkanı sunulmalıdır.

KAYNAKÇA

- AKBABA ALTUN, S., AVCI YÜKSEL, Ü., & ERGÜN, E. (2015). Öğretmenlerin Tablet Bilgisayarlara Yönelik Görüşleri. *Başkent University Journal of Education*, 2(2), 176–187.
- AKINCI, A., KURTOĞLU, M., & SEFEROĞLU, S. S. (2012). Bir Teknoloji Politikası Olarak FATİH Projesinin Başarılı Olması İçin Yapılması Gerekenler: Bir Durum Analizi Çalışması. Sunulan Akademik Bilişim, Uşak.
- AŞKAR, P., & ALTUN, A. (2006). *İlköğretimde bilişim teknolojileri*. Ankara: Morpa.
- BAYRAM, S. (2006). *İlköğretimde materyal kullanımı*. Ankara: Morpa.
- ÇİFTÇİ, S., TAŞKAYA, S. M., & ALEMDAR, M. (2013). Sınıf Öğretmenlerinin FATİH Projesine İlişkin Görüşleri. *İlköğretim Online*, 12(1), 227–240.

- EBA. (2016). Tarihinde 27 Temmuz 2016, adresinden erişildi <http://www.eba.gov.tr/>
- Eğitimde FATİH Projesi Hakkında – TC MEB Fatih Projesi Websitesi. (y.y.). Tarihinde adresinden erişildi <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/proje-hakkinda/>
- Fatih Projesi. (y.y.). Tarihinde 15 Eylül 2015, adresinden erişildi <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/tr/index.php>
- GÖZÜTOK, D. (2006). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Ekinoks Eğitim Danışmanlık Hiz. ve Bas. Yay.Dağıtım.
- GÜNBAI, İ., & YÖRÜK, T. (2014). Principals' and teachers' opinions about the use of project FATİH in education. *Journal of Educational Sciences Research*, 4(1), 189–211. <http://doi.org/10.12973/jesr.2014.41.10>
- KAYADUMAN, H., SARIKAYA, M., & SEFEROĞLU, S. S. (2011). Eğitimde FATİH Projesinin Öğretmenlerin Yeterlik Durumları Açısından İncelenmesi. Sunulan Akademik Bilişim, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- KURT, A. A., KUZU, A., DURSUN, Ö. Ö., GÜLLÜPİNAR, F., & GÜLTEKİN, M. (2013). FATİH Projesinin Pilot Uygulama Sürecinin Değerlendirilmesi: Öğretmen Görüşleri. *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education*, 1(2), 1–23.
- PAMUK, S., ÇAKIR, R., ERGUN, M., YILMAZ, H. B., & AYAS, C. (2013). Öğretmen ve Öğrenci Bakış Açısıyla Tablet PC ve Etkileşimli Tahta Kullanımı: FATİH Projesi Değerlendirmesi. *Educational Sciences: Theory & Practice*. <http://doi.org/10.12738/estp.2013.3.1734>
- PLANO CLARK, V. L., & CRESWELL, J. W. (2014). *Understanding research: a consumer's guide* (Second edition). Upper Saddle River, NJ: Pearson.
- SEFEROĞLU, S. S. (2015). Okullarda Teknoloji Kullanımı ve Uygulamalar. Tarihinde 27 Temmuz 2016, adresinden erişildi <http://www.egitimtercihi.com/okulgazetesi/17207-okullarda-teknoloji-kullan-m-ve-uygulamalar.html>
- SELDA, E., & YILMAZ, B. (2013). FATİH Projesi Üzerine Bir Değerlendirme, 27(2), 371–339.
- TOSUN, N., SAMANCI, O., SEZGIN, C., & ÖNER, İ. (2013). Öğretmen Adaylarının FATİH Projesi Hakkındaki Görüşleri. Sunulan XVIII. Türkiye'de İnternet Konferansı, İstanbul.
- YILDIRIM, A., & ŞİMŞEK, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.